

Landstingsstyrelsens förslag till beslut

Motion 2009:19 av Juan Carlos Cebrian m fl (S) om att inhämta kunskaper för en kompetenshöjning i syfte att förbättra vård och omsorg för äldre invandrare

Föredragande landstingsråd: Birgitta Rydberg

Ärendet

Motionärerna föreslår att ett kompetensutvecklingsprogram för vårdpersonal i syfte att förbättra vård och omsorg för äldre invandrare tas fram.

Förslag till beslut

Landstingsstyrelsen föreslår landstingsfullmäktige besluta

att anse motionen besvarad.

CeFAM har under flera år arbetat med migration och hälsa/ohälsa inom områden som t ex reumatologi, psykiskt ohälsa, hjärt-kärlsjukdomar mm. Dessa har resulterat i flera vetenskapliga artiklar i ämnet invandrare och vård- och omsorg som har kommit övriga medarbetare till del.

Transkulturellt Centrum gavs i september 2007 ett uppdrag att göra en kunskapssammanställning och ge förslag till förbättringsåtgärder, samt sprida kunskaper om asyl- och flyktingsjukvård och transkulturell psykiatri. Man insåg redan 2007 att det fanns förhållandevis lite samlat kunnande. Det behöver uppmärksammas och därför gavs uppdraget. Projektets syften är bland annat att

- skapa ett underlag för en vårdplanering för nyanlända flyktingar inom SLL
- urskilja kunskapsbrister dels vad avser att föra ut kunskap som finns dels vad

Bilagor

1 Motion 2009:19

2 Hälso- och sjukvårdsnämndens förvaltnings tjänsteutlåtande

2009-11-03

LS 0906-0523

avser behov att få mer eller ny kunskap av betydelse för att förbättra vården av invandrare.

- ge förslag till hur primärvårdens beredskap och kompetens kan ökas på detta område och vilka insatser och strukturer som kan behöva utvecklas så att vården kvalitetssäkras, men också underlättas och effektiviseras.

Några av de förslagen som projektet kom fram till var att det krävs samverkan och utbildning, samt ett attityd- och opinionsarbete. Det sistnämnda hänger nära samman med vårdetik. Många i samhälle är fördomsfulla, rädda och misstänksamma, och det hela landstingets ansvar att alla i vården får ett gott bemötande. Detta arbete pågår.

I Stockholms stad har äldreomsorgen redan börjat anpassas efter det ökande antalet äldre med invandrar bakgrund. Det finns olika boendeformer med språkinriktning som exempelvis vård- och omsorgsboenden för finsktalande i Stureby och persisk/spansk-talande i Rinkeby, samt seniorboende för ester och ungrare i Gröndal. Därtill finns hemtjänst på de flesta efterfrågade språken.

Antalet äldre med invandrarebakgrund blir allt fler och därmed kommer det att finnas ett ökat behov av vård. SCB prognostiserar de närmaste 10 åren en stabil direktinvandring om mellan 400 och 500 individer över 65 års ålder till länet. Äldre som är relativt nya anlända har på grund av sin ålder svårare att ta till sig ett nytt språk och en ny kultur. Det gör att vården allt oftare kommer att ställas inför möten med en diversifierad äldre befolkning rörande språkliga, etniska, kulturella och religiösa tillhörigheter. Det är då viktigt att det hos vårdpersonal finns en beredskap för att kunna möta dessa patienter. Det gäller inte bara att kunna mötas där det kan finnas språksvårigheter utan också kunna förstå de kulturella skillnaderna och hur synen på vården kan skilja sig. Det gäller att kunna ta tillvara den tillgång den nya kunskapen kan ge.

Projektet Regional Samverkan för Integration (RESA), som innebär att tio hälsokommunikatörer ska fungera som länkar mellan nyanlända asylsökande, vården och samhället, kommer att innebära en resurs för de många äldre bland anhöriginvandrarerna. RESA projektet ska bl a verka för att anknypningsinvandrare ska få tillgång till och kännedom om den särskilda hälsoundersökning som de har rätt till.

När det finns kommunikationssvårigheter mellan patient och vårdpersonal leder det lätt till missförstånd och missnöje. Språket har en central betydelse i mötet med vården och därför är tillgången till tolk viktigt. 2009 gjorde Stockholms läns landsting en ny tolkupphandling för att skapa så god tillgång till auktoriserade tolkar som möjligt.

LS 0906-0523

Vårdguiden är under ständig utveckling och har även uppdraget att analysera hur man kan förbättra kommunikationen med invånare och vårdsökande som har utländsk bakgrund.

Behandling i landstingsstyrelsen

Landstingsrådsberedningen behandlade ärendet den 10 mars 2010.

Landstingsstyrelsen behandlade ärendet den 23 mars 2010.

Vid behandlingen i landstingsstyrelsen yrkades bifall dels till landstingsrådsberedningens förslag, dels till S- och V-ledamöternas förslag, dels till MP-ledamotens förslag.

Landstingsstyrelsens beslut fattades utan omröstning.

S- och V-ledamöterna reserverade sig till förmån för sitt förslag att bifalla motionen

Ärendet och dess beredning

Juan Carlos Cebrian m fl (S) har i en motion (bilaga), väckt den 9 juni 2009, föreslagit landstingsstyrelsen föreslå landstingsfullmäktige besluta *att* ge hälso- och sjukvårdsnämnden i uppdrag att ta initiativ till att Stiftelsen Äldrecentrum insamlar kunskaper om äldre invandrares vård- och omsorgsbehov *att* utifrån insamlade kunskaper ge Transkulturellt Centrum i uppdrag att ta fram ett kompetensutvecklingsprogram för personal inom sjukvården.

Yttrande har inhämtats från hälso- och sjukvårdsnämnden.

Hälso- och sjukvårdsnämnden har den 1 december 2009 beslutat *att* överlämna förvaltningens förslag (bilaga).

S- och V-ledamöterna reserverade sig till förmån för sitt förslag att bifalla motionen.

Bilagor

Motion 2009:19

Äldre invandrare utgör en stor grupp av den svenska befolkningen. Idag finns det cirka 170 800 immigranter som är 65+ år gamla, men deras antal beräknas att öka framöver.

Det är svårt att hantera begreppet ”äldre invandrare”. ”Äldre” inom svensk vård och omsorg brukar numera inte betyda 65 år. Samtidens planering av vård och service för äldre är inriktad på personer över 80 år. Av lång erfarenhet vet man att personer mellan 65 år och 79 år sällan brukar efterfråga äldreomsorg. Om man i stället använde 80 år som lägsta gräns, skulle kategorin ”äldre invandrare” genast bli mindre och andelen som nyss kommit till Sverige skulle bli mycket liten.

Äldre relativt nyanlända invandrare har på grund av sin höga ålder svårare att ställa om till en ny kultur. Psykiska stressreaktioner och ohälsa hos dessa människor skapar behov av särskild vård och omsorg. Äldre invandrare upplever ofta att de har svårt att kommunicera med vårdpersonalen och att de inte får tillräckligt med information om hur vården fungerar i Sverige. Detta leder vidare till missförstånd och missnöje med svenska läkare och sjuksköterskor, trots att de uppfattas som mycket snälla, vänliga och hjälpsamma. Mötet mellan människor från olika kulturer ställer särskilda krav på kvalitet och kompetens inom alla vårddyrken på grund av att kulturskillnaderna är ganska stora.

Transkulturellt Centrum hos Stockholms läns landstings är ett viktigt kunskapscentrum inom transkulturell psykiatri och hälso- och sjukvård för asylsökande och flyktingar. Transkulturellt Centrum bidrar till hälso- och sjukvårdspersonalens kompetensutveckling i kulturmötesfrågor och frågor kring migration och flyktingskap, däremot är kunskaper om äldre invandrare ganska begränsade. I arbetet med att insamla kunskaper och erfarenheter är Stiftelsen Äldrecentrum troligen landets bästa kunskapskälla.

Stiftelsen Äldrecentrum har genom sitt tvärvetenskapliga perspektiv en unik kompetens i äldre frågor. I syfte att se till att äldre invandrades vård- och omsorgsbehov inom sjukvården tillgodoses på ett bättre sätt så föreslår vi nedanstående kunskaps- och kompetensutvecklingsinsatser.

Med anledning av ovanstående föreslår vi landstingsfullmäktige besluta

att ge Hälso- och sjukvårdsnämnden i uppdrag att ta initiativ till att Stiftelsen Äldrecentrum insamlar kunskaper om äldre invandrades vård- och omsorgsbehov

LS 0906-0523

att utifrån insamlade kunskaper ge Trankulturellt Centrum i uppdrag att ta fram ett kompetensutvecklingsprogram för personal inom sjukvården.

Stockholm den 4 juni 2009

Mariana Buzaglo

Janet Mackegård

Juan Carlos Cebrián

Hälso- och sjukvårdsnämndens förvaltnings tjänsteutlåtande

Förvaltningens synpunkter

Motion 2009:19 konstaterar att äldre invandrare är en stor grupp i befolkningen, idag drygt 170 000 immigranter över 65 års ålder, med en prognos att öka.

Äldre relativt nyanlända invandrare har på grund av sin ålder relativt svårare att ställa om till den nya kulturen i Sverige. De har psykiska stressreaktioner och ohälsa, som skapar behov av vård och omsorg, och som skapar svårigheter i kommunikationen med vårdpersonal och leder till onödiga missförstånd och onödigt missnöje.

Stiftelsen Äldrecentrum har vetenskaplig kompetens i äldrefrågor och Transkulturellt centrum är ett viktigt kunskapscentrum inom transkulturell medicin och vana vid kompetensutveckling i dessa frågor.

Därmed skulle Stiftelsen Äldrecentrum insamla kunskaper om äldre invandrades vård- och omsorgsbehov och Transkulturellt Centrum utifrån insamlade kunskaper ta fram ett kompetensutvecklingsprogram för sjukvårdspersonal.

Många prognoser tyder på att antalet relativt nyanlända invandrare över 65 års ålder kommer att öka i Stockholms län. SCB prognostiserar de närmaste 10 åren en stabil direktinvandring om mellan 400 och 500 individer över 65 års ålder till länet, vartill ska läggas att tidigare anlända uppnår dessa åldrar.

Det kan även fastslås att äldre invandrare vid yngre åldrar än inhemskt födda drabbas av åldrandets folksjukdomar som diabetes och hjärtkärlsjukdom.

I förvaltningens fortlöpande kontakter med vårdproducenter framkommer en efterfrågan av ökad kompetens i kulturellrelaterade vårdfrågor för äldre. Behovet varierar i omfattning och typ mellan olika geografiska områden och olika vårdverksamheter.

Patientnämnden kan i sin statistik inte särskilja ärenden som gäller invandrare.

Samarbetsorgan för etniska organisationer i Sverige, SIOS, finner ärendet angeläget, med ökad kunskap i frågan och kompetenshöjning inom vården. SIOS anser att vårdpersonal har svårt att bli experter inom alla nationaliteter och kulturer. Man efterlyser en öppen och lyhörd attityd till behov och till att på olika sätt sprida lättillgänglig information (broschyrer, internet) på flertalet språk.

LS 0906-0523

Socialstyrelsen har 2002 i projektet "Anhörig 300" gjort en enkätstudie rörande äldre iranier, s k "late-in-life-immigranter". Studien konstaterar bland dem dåliga kunskaper i svenska, isolering, kontakter framför allt med anhöriga, stor medicinsk vårdkonsumtion, men låg acceptans att ta emot omsorg, som i stället utfördes framför allt av deras barn, eller i andra hand, andra anhöriga.

Stiftelsen Äldrecentrum och Transkulturellt Centrum har lämplig kompetens för att utreda behov kompetensutveckling i vården och för att vid behov ta fram program för att förbättra vård och omsorg för äldre invandrare. För särskilda uppdrag av detta slag kan särskild finansiering utöver budget krävas.